

COVID-19

PRAWNE SPOSOBY ZŁAGODZENIA ZAGROŻENIA NIETYPLACALNOŚCIĄ

radca prawny Zbigniew Stańczyk

Kancelaria Radców Prawnych Stańczyk & Jarosz

ul. Celna 9/24, 30-507 Kraków

www.kancelaria-alfa.com

kontakt@kancelaria-alfa.com

T: 609-512-116

Kraków, 25 marca 2020 r.

SIŁA WYŻSZA

- Wskazać można, iż jest to zdarzenie zewnętrzne i niemożliwe do przewidzenia w czasie zawierania umowy.
- Uprawnia do zwolnienia się od odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązania jeżeli siła wyższa uniemożliwia wykonanie zobowiązania.
- Uprawnia np. do zwrotu wpłaconych kwot z tytułu rezygnacji z podróży, wyjazdu czy wakacji.
- Co ważne, brak zapisów w umowie nie wyklucza powołania się na siłę wyższą w stosunkach z kontrahentem.

ZMIANA PRZEZ
SĄD TREŚCI
UMOWY – tzw.
rebus sic stantibus
(cz. 1)

- Jeżeli z powodu nadzwyczajnej zmiany stosunków spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażąca strata, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, oznaczyć sposób wykonania zobowiązania, wysokość świadczenia lub nawet orzec o rozwiązaniu umowy.

ZMIANA PRZEZ
SĄD TREŚCI
UMOWY – tzw.
rebus sic stantibus
(cz. 2)

- Pandemia koronawirusa z pewnością podchodzi pod pojęcie nadzwyczajnej zmiany stosunków.
- Sąd może zastosować tę regulację tylko na wniosek strony, nie z urzędu.
- W razie potrzeby, sąd orzeka również o rozliczeniach stron umowy.
- Nadmierna trudność oznacza niewspółmierne do wartości świadczenia kłopoty organizacyjne lub zagrożenie dóbr osobistych dla dłużnika.
- Rażąca strata polega na konieczności poniesienia dużych wydatków w celu spełnienia świadczenia w relacji do jego wartości albo na znacznym spadku wartości świadczenia wzajemnego.

Kancelaria Radców Prawnych Stańczyk & Jarosz
ul. Celna 9/24, 30-507 Kraków
609-512-116
www.kancelaria-alfa.com

ZMIANA PRZEZ
SĄD TREŚCI
UMOWY – tzw.
rebus sic stantibus
(cz. 3)

- Wydaje się, iż opieranie się o tę zasadę będzie najczęstszym środkiem prawnym, które będzie stosowane przez osoby doświadczone skutkami kryzysu wirusowego.
- Niezwykle ważną kwestią będzie postawa sądów, które będą musiały rozważać interesy każdej ze stron umowy.
- W zasadzie powołanie się na tę regułę będzie możliwe przy każdej umowie – najmie, dzierżawie, leasingu, umowie kredytu czy pożyczki.
- Sąd będzie miał dowolność ingerencji w stosunek umowny (rozłożenie na raty, zmiana terminów płatności, zmiana wysokości świadczeń – np. spłata samego kapitału, a nawet będzie mógł rozwiązać umowę).

Kancelaria Radców Prawnych Stańczyk & Jarosz
ul. Celna 9/24, 30-507 Kraków
609-512-116
www.kancelaria-alfa.com

UKŁAD NA MOCY PRAWA RESTRUKTURYZACYJNEGO

- Niezwykle ważny instrument dla przedsiębiorców (w tym osób fizycznych prowadzących jednoosobowe działalności gospodarczej).
- Umożliwia restrukturyzację zobowiązań przedsiębiorcy.
- Ustawodawca wprowadził 4 rodzaje postępowania restrukturyzacyjnego:
 - I. postępowanie o zatwierdzenie układu
 - II. przyspieszone postępowanie układowe
 - III. postępowanie układowe
 - IV. postępowanie sanacyjne

Kancelaria Radców Prawnych Stańczyk & Jarosz
ul. Celna 9/24, 30-507 Kraków
609-512-116
www.kancelaria-alfa.com

CEL POSTĘPOWANIA RESTRUKTURYZACYJNEGO

- Celem postępowania restrukturyzacyjnego jest stworzenie instrumentów prawnych pozwalających na rozwiązanie sytuacji kryzysowej przedsiębiorcy wynikającej z jego niewypłacalności bądź zagrożenia niewypłacalnością i związanego z tym nieuniknionego konfliktu z wierzycielami w sposób, który aktywnie angażując wierzycieli w zarządzanie przebiegiem tego postępowania, zabezpieczy ich słuszne prawa i umożliwi uniknięcie upadłości przedsiębiorcy, a w postępowaniu sanacyjnym umożliwi przywrócenie przedsiębiorcy zdolności do wykonywania zobowiązań, czego efektem końcowym będzie zachowanie działalności przedsiębiorcy jako całości.

Kancelaria Radców Prawnych Stańczyk & Jarosz
ul. Celną 9/24, 30-507 Kraków
609-512-116
www.kancelaria-alfa.com

I. POSTĘPOWANIE O ZATWIERDZENIE UKŁADU

- Najbardziej uproszczony rodzaj postępowania restrukturyzacyjnego.
- Umożliwia zawarcie układu z wierzycielami (a więc restrukturyzację zobowiązań) bez udziału sądu.
- Przedsiębiorca samodzielnie zbiera głosy od swoich wierzycieli, a dopiero następnie, gdy układ zostanie przyjęty, składa do sądu wniossek o zatwierdzenie układu.
- Może być ono prowadzone, jeżeli suma wierzytelności spornych uprawnionych do głosowania nad układem nie przekracza 15% sumy wierzytelności uprawnionych do głosowania nad układem.

Skutki postępowania o zatwierdzenie układu na POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNE

- Od dnia wydania postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu postępowanie egzekucyjne dotyczące wierzytelności objętej z mocy prawa układem, wszczęte przed dniem wydania postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu, **ulega zawieszeniu z mocy prawa** z dniem wydania postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu.
- Sędzia komisarz na wniosek przedsiębiorcy lub nadzorca może uchylić zajęcia dokonane przed dniem wydania postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu.
- Wierzyciele posiadający wierzytelność zabezpieczoną na mieniu przedsiębiorcy hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską, mogą prowadzić egzekucję wyłącznie z przedmiotu zabezpieczenia, przy czym sędzia komisarz, na wniosek przedsiębiorcy lub nadzorca, może wydać postanowienie o zawieszeniu takiego postępowania, jeżeli egzekucję skierowano do przedmiotu zabezpieczenia niezbędnego do prowadzenia przedsiębiorstwa (np. mieszkania, gdzie jest zarejestrowana działalność gospodarcza).

II. PRZYŚPIESZONE POSTĘPOWANIE UKŁADOWE

- Postępowanie prowadzone już pod nadzorem sądu restrukturyzacyjnego.
- Umożliwia przedsiębiorcy zawarcie układu (a więc restrukturyzację zobowiązań) w uproszczonym trybie.
- Może być ono prowadzone (podobnie jak postępowanie o zatwierdzenie układu), jeżeli suma wierzytelności spornych uprawnionych do głosowania nad układem nie przekracza 15% sumy wierzytelności uprawnionych do głosowania nad układem.

Skutki przyspieszonego
postępowania
układowego na
POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNE

- Postępowanie egzekucyjne dotyczące wierzytelności objętej z mocy prawa układem, wszczęte przed dniem otwarcia przyspieszonego postępowania układowego, **ulega zawieszeniu z mocy prawa** z dniem otwarcia tego postępowania.
- Sędzia komisarz na wniosek przedsiębiorcy lub nadzorcy może uchylić zajęcia dokonane przed dniem otwarcia przyspieszonego postępowania układowego.
- Wierzyciele posiadający wierzytelność zabezpieczoną na mieniu przedsiębiorcy hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską, mogą prowadzić egzekucję wyłącznie z przedmiotu zabezpieczenia, przy czym sędzia komisarz, na wniosek przedsiębiorcy lub nadzorcy, może wydać postanowienie o zawieszeniu takiego postępowania, jeżeli egzekucję skierowano do przedmiotu zabezpieczenia niezbędnego do prowadzenia przedsiębiorstwa (np. mieszkania, gdzie jest zarejestrowana działalność gospodarcza).

III. POSTĘPOWANIE UKŁADOWE

- Postępowanie prowadzone (podobnie jak przyspieszone postępowanie układowe) pod nadzorem sądu restrukturyzacyjnego.
- Umożliwia przedsiębiorcy zawarcie układu (a więc restrukturyzację zobowiązań) w zwykłym trybie.
- Może być ono prowadzone tylko wtedy, gdy suma wierzytelności spornych uprawnionych do głosowania nad układem przekracza 15% sumy wierzytelności uprawnionych do głosowania nad układem.

Skutki postępowania układowego na POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNE

- Postępowanie egzekucyjne dotyczące wierzytelności objętej z mocy prawa układem, wszczęte przed dniem otwarcia postępowania układowego, **ulega zawieszeniu z mocy prawa** z dniem otwarcia tego postępowania.
- Sędzia komisarz na wniosek przedsiębiorcy lub nadzorcy może uchylić zajęcia dokonane przed dniem otwarcia postępowania układowego.
- Wierzyciele posiadający wierzytelność zabezpieczoną na mieniu przedsiębiorcy hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską, mogą prowadzić egzekucję wyłącznie z przedmiotu zabezpieczenia, przy czym sędzia komisarz, na wniosek przedsiębiorcy lub nadzorcy, może wydać postanowienie o zawieszeniu takiego postępowania, jeżeli egzekucję skierowano do przedmiotu zabezpieczenia niezbędnego do prowadzenia przedsiębiorstwa (np. mieszkania, gdzie jest zarejestrowana działalność gospodarcza).

IV. POSTĘPOWANIE SANACYJNE

- Najbardziej szczegółowe z postępowań restrukturyzacyjnych.
- Umożliwia przebudowanie działalności gospodarczej.
- Umożliwia przedsiębiorcy przeprowadzenie tzw. działań sanacyjnych oraz zawarcie układu (a więc restrukturyzację zobowiązań).
- Działania sanacyjne to wszelkie czynności prawne i faktyczne, które zmierzają do poprawy ekonomicznej przedsiębiorcy i mają na celu przywrócenie mu zdolności do wykonywania zobowiązań przy jednoczesnej ochronie przed egzekucją.

Skutki postępowania
sanacyjnego na
POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNE

- Postępowanie egzekucyjne skierowane do majątku przedsiębiorcy wchodzącego w skład masy sanacyjnej wszczęte przed dniem otwarcia postępowania sanacyjnego, **ulega zawieszeniu z mocy prawa** z dniem otwarcia tego postępowania.
- Po otwarciu postępowania sanacyjnego niedopuszczalne jest skierowanie egzekucji do majątku przedsiębiorcy wchodzącego w skład masy sanacyjnej oraz wykonywanie postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia lub zarządzenia zabezpieczenia na tym majątku.

PROPOZYCJE UKŁADOWE

- Określają sposób restrukturyzacji zobowiązań przedsiębiorcy (umów kredytu, pożyczki, leasingu, najmu itp.).
- W dobie panującego koronawirusa mogą one polegać na:
 - Odroczeniu terminu wykonania danego zobowiązania,
 - Rozłożeniu spłaty zobowiązania na raty,
 - Zmniejszeniu wysokości zobowiązania,
 - Konwersji wierzytelności na udziały lub akcje,
 - Zmianie, zamianie lub uchyleniu prawa zabezpieczającego określoną wierzytelność.

UKŁAD CZĘŚCIOWY

- Legalna możliwość wybrania przez przedsiębiorcę do restrukturyzacji tylko tych wierzycieli, którzy mają zasadniczy wpływ dla dalszego funkcjonowania jego przedsiębiorstwa.
- Mogą to więc być wierzyciele, którzy:
 - Związani są finansowaniem działalności przedsiębiorcy przez udzielone kredyty czy pożyczki.
 - Związani są z przedsiębiorcą umowami o zasadniczym znaczeniu dla jego działalności jak np. dostawcy najważniejszych materiałów czy dostawcy leasingu majątku niezbędnego do prowadzonej działalności.
 - Posiadają zabezpieczenie hipoteką, zastawem, zastawem skarbowym, zastawem rejestrowym lub hipoteką morską na przedmiotach i prawach niezbędnych przedsiębiorcy do prowadzenia działalności.
 - Zostali przez przedsiębiorcę wyróżnieni w stosunku do największej sumy wierzytelności.
- Układ częściowy możliwy jest tylko w postępowaniu o zatwierdzenie układu oraz w przyspieszonym postępowaniu układowym.

UPADŁOŚĆ PRZEDSIĘBIORCY

- Złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości (w sytuacji zaistnienia przesłanek wskazanych poniżej) jest **obowiązkiem każdego przedsiębiorcy, także osoby, która wykonuje jednoosobową działalność gospodarczą.**
- Przedsiębiorca musi złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości nie później niż w terminie 30 dni od dnia w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości.
- Podstawą do ogłoszenia upadłości jest niewypłacalność przedsiębiorcy.
- Niewypłacalność to utrata zdolności przez przedsiębiorcę do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych.
- Wprowadzono domniemanie, które mówi, iż przedsiębiorca utracił zdolność do wykonywania swoich zobowiązań pieniężnych, jeżeli opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych przekracza trzy miesiące.
- W praktyce więc przedsiębiorca po 4 miesiącach od pojawienia się problemów ze spłatami zobowiązań musi mieć złożony wniosek o upadłość swojego przedsiębiorstwa (w tym jednoosobowej działalności gospodarczej).

Kancelaria Radców Prawnych Stańczyk & Jarosz
ul. Celna 9/24, 30-507 Kraków
609-512-116
www.kancelaria-alfa.com

SKUTKI ZANIECHANIA
ZŁOŻENIA
W TERMINIE WNIOSKU
O OGŁOSZENIE
UPADŁOŚCI
PRZEDSIĘBIORCY
(także jednoosobowej
działalności gospodarczej)

- Możliwość orzeczenia przez sąd zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na okres od roku do 10 lat.
- Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną takim zaniechaniem, która obejmuje wysokość niezaspokojonej wierzytelności.
- Odpowiedzialność członków zarządu za zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.
- Odpowiedzialność karna członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjnej na mocy Kodeksu spółek handlowych (grzywna, kara ograniczenia wolności albo kara pozbawienia wolności do roku).
- Pośrednio także odpowiedzialność z kodeksu karnego na podstawie przepisów art. 300, 301 oraz 302.

Kancelaria Radców Prawnych Stańczyk & Jarosz
ul. Celna 9/24, 30-507 Kraków
609-512-116
www.kancelaria-alfa.com

PRZYGOTOWANA LIKWIDACJA

- Niezwykle korzystny i szybki sposób na przeprowadzenie postępowania upadłościowego.
- Osoba niewypłacalna (przedsiębiorca, a także osoba fizyczna) może złożyć wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży przedsiębiorstwa lub składników majątku o znacznej wartości - np. mieszkania.
- Przygotowana likwidacja sprawi, że postępowanie upadłościowe zakończy się szybko i niewypłacalna osoba fizyczna będzie mogła złożyć wniosek o umorzenie jej zobowiązań, które nie zostały zaspokojone w postępowaniu upadłościowym.

Kancelaria Radców Prawnych Stańczyk & Jarosz
ul. Celna 9/24, 30-507 Kraków
609-512-116
www.kancelaria-alfa.com

UPADŁOŚĆ KONSUMENCKA

- Niezwykłe rozwiązanie dla niewypłacalnych osób fizycznych (w tym dla byłych przedsiębiorców).
- Pozwala na umorzenie zobowiązań, z którymi osoba fizyczna nie może sobie poradzić.
- Minusem jest jej likwidacyjny charakter – syndyk sprzeda majątek należący do niewypłacalnej osoby.
- Niewypłacalna osoba nie pozostanie jednak bez dachu nad głową – może otrzymać na okres do 24 miesięcy kwotę na najem nowej nieruchomości mieszkaniowej.
- Jej celem jest umorzenie zobowiązań i rozpoczęcie przez osobę fizyczną nowego startu.

Kancelaria Radców Prawnych Stańczyk & Jarosz
ul. Celna 9/24, 30-507 Kraków
609-512-116
www.kancelaria-alfa.com

UMORZENIE ZOBOWIĄZAŃ OSÓB FIZYCZNYCH, KTÓRE NIE SĄ KONSUMENTAMI

- W postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec przedsiębiorców, którymi są osoby fizyczne (np. jednoosobowe działalności gospodarcze, wspólnicy spółek cywilnych, wspólnicy spółek osobowych, którzy ponoszą odpowiedzialność za ich zobowiązania całym swoim majątkiem, wspólnicy spółek partnerskich), także może nastąpić umorzenie zobowiązań, które nie zostały wykonane w postępowaniu upadłościowym.
- Warunkiem jest przejście postępowania upadłościowego i jego zakończenie.
- Podobnie jak w upadłości konsumenckiej, taka osoba fizyczna ma możliwość otrzymania kwoty na zapłatę czynszu w wynajętym mieszkaniu na okres do 24 miesięcy.
- Taka osoba fizyczna bez konieczności zgłaszania odrębnego wniosku o upadłość konsumencką ma szansę na nowy start bez długów i obciążeń.

Kancelaria Radców Prawnych Stańczyk & Jarosz
ul. Celna 9/24, 30-507 Kraków
609-512-116
www.kancelaria-alfa.com

UKŁAD W UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ

- Nowość, która obowiązuje od 24 marca 2020 roku.
- Do takiego układu stosujemy odpowiednio przepisy dotyczące przyspieszonego postępowania układowego.
- Układ daje możliwości zachowania majątku niewypłacalnej osoby fizycznej (głównie podyktowane jest to możliwościami zachowania mieszkania czy domu).
- Po wykonaniu układu osoba fizyczna może rozpocząć życie bez długów.

BRANŻE, KTÓRE DOTKNIE EPIDEMIA COVID-19

- W zasadzie każdy może być (a może już jest) dotknięty obecną sytuacją związaną z COVID-19.
- Zmniejszenie się liczby klientów, pozamykane zakłady, narastające czynsze za najem, zobowiązania publicznoprawne, zobowiązania pracownicze oraz wciąż aktualne zobowiązania kredytowe czy leasingowe sprawiają, że zadłużenie rośnie, a wpływy drastycznie spadają.
- Wydaje się, że najbardziej narażone są branże: turystyczna, transportowa, hotelarska, gastronomiczna, edukacyjna czy sportowa.
- Niezwykle ważne jest podjęcie szybkich kroków. Wirus nie zniknie z dnia na dzień i może z nami pozostać bardzo długo.

Kancelaria Radców Prawnych Stańczyk & Jarosz
ul. Celna 9/24, 30-507 Kraków
609-512-116
www.kancelaria-alfa.com

PODSUMOWANIE

- W czasach kryzysu związanego z COVID-19 przedsiębiorcy jak i osoby fizyczne nie są pozostawione bez środków prawnych, które potrafią złagodzić zatory płatnicze.
- Istnieją środki prawne (jak powołanie się na siłę wyższą, powołanie się na regułę *Rebus sic stantibus*, prawo restrukturyzacyjne czy układ w upadłości), które mogą ingerować w stosunek prawny (a nawet go rozwiązać), który przez epidemię nie może być wykonywany (np. w umowę najmu, kredytu, pożyczki czy leasingu).
- Istnieją środki prawne (jak upadłość konsumencka, upadłość przedsiębiorcy, którym jest także osoba fizyczna prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą, prawo restrukturyzacyjne), które pozwalają na całkowite umorzenie powstałych długów.

